

Ötven sor

Van-e személyesebb irodalmi műfaj, mint a napló? Mely intímabb a levél és szubjektívebb a memoár. Hisz — legalábbis megszületésének idején — kizárólag írójára tartozik, s lehet a felgyülemlett gondolatok levezetője éppúgy, mint holmi menedék, társ vagy egyszerűen az indulatok elviseelője. Szemközt a napló fehér lapjaival az ember levetítheti napi nyugjait, kimondva a rettenetet, meg is szabadulhat azoktól, leírva gyengeségeit és botlásait, feloldozást is nyerhet. A

napló optikája

mégiscsak sajátos nézőpont, szinte hangosan bevallhatatlan forrásanyag. Romantikus lányregények kristályosodnak köré, no és a világháborús szörnyűségek dokumentumai. Jórészt „történelmi” idők múltával a nyilvánosan is föltáru naplók sajátos nézőpontból világhatárokat meg eseményeket, életpályákat, ismert és ismeretlen alakjait a sodró történelemnek. Bizonyos kód oszlatására éppúgy alkalmasak, mint csámcsogásra, találgatásokra, pletykaszintű továbbgondolásokra. Bennfentesek, szakemberek, kutatók és kívülrekesztettek mind megtalálhatják a maguk „csontocskáját” egy-egy napló lapozgatásakor. Csoda-e, ha keresett és kurrens cikk minden ilyenfajta megnyilatkozás, nem véletlen hát Balázs Béla nemrégiben megjelentetett két vastkos kötetnyi Naplójának sikere vagy a szinte slágerszámba ment Széchenyi Napló; Mészáros Márta Napló gyermekeimnek című filmje már címében is vonzotta az intimitásra éhes, a magánélet kulisszái mögé oly szívesen bepislantó nézőket, s hogy ez a személyes motívumokra építő műfaj általános érvényű is lehet, azt is bizonyítják, a filmét övező szakmai babérkoszorúk. Ugyancsak érthető Fodor András Kortárs-beli — közelesen könyvvalakban is megjelenő — „naplódokumentumának”, az Ezer este Füle Lajossal (1947—1970) prólógikere, azt pedig egyáltalán nem tartom furcsának, hogy az Új Tükör az utóbbi hetekben pillanatok alatt elfogyott Szegeden. Azóta, mióta hétről hétre olvashatjuk Karinthy Ferenc sok szegedi vonatkozást is tartalmazó Újra hazai vizeken című 1969—70-ből való naplójegyzeteinek részleteit.

Az első rész bevezetőjében Cini (így ismeri Karinthy Ferencet minden művelt és sznob irodalmár és sportrajongó) arra kért bennünket, olvassuk, hogy a korba ágyazva igyekezzünk megérteni gondjait, élményeit, zsörtölődéseit. Igyekszünk... Csak mentül jobban igyekszünk, annál inkább szurkolóivá vagy ellendrukkereivé válunk. Mert ezeket a sorokat képtelenség objektív távolságtartással olvasni — szegediként pláne. Karinthy bevallottan szubjektív módon szelektál tényekben, eseményekben és emberekben egyaránt. Az olvasó egyetlen gondja csupán az, hogy vajon miként viselkedett, milyen szerepet játszott a naplót író azokban a szituációkban, amelyeket este üres dumaként jegyez föl, azok között, az emberek között, akiket meglehetősen nyers vonásokkal rajzol föl, azokban a „vizit-történetekben”, amelyet igencsak kritikus szemléll. Legalábbis naplójában. Csak a napló optikája nem tetszik, az tudniillik, hogy szép időben két és fél óra alatt le lehet szaladni, majd két óra alatt sima százaz és üres úton hazatérni. Ami pedig közben történik? „Csabitó: amit ajánl (Lendvay), a becsurgó, már munka nélkül becsurgó egyebekkel lehetővé tenné, hogy ne kelljen pénzért vállalni semmit.” Karinthy mégis vállalt, nem is keveset, éppen ezért várom sokadmagammal a folytatást, bármilyen szubjektív is napló-optikája.

Tandi Lajos

A kereskedelem készül karácsonyra

Az élelmiszer-kereskedelmi vállalatok országsszerte megkezdték a felkészülést a karácsonyi ünnepekre. A várható nagy forgalom az ilyenkor szokásosnál is nagyobb feladatot ró a kereskedelemre, hiszen az idén négy napra való élelemmel kell ellátni a lakosságot.

A Belkereskedelmi Minisztérium tájékoztatása szerint a termelők és az élelmiszeripar biztosítja a kellő mennyiséget az alapvető élelmiszerekből, valamint a hagyományos karácsonyi ételekhez szükséges alapanyagokból. Az ünnepek előtt tőkehűsítőből 5 ezer tonna, mirelit és friss kocsonyahúsból 1400—1500 tonna, pulykából 450 tonna, élő halból 2000 tonna, fagyasztott halból 100 tonna áll rendelkezésre, ami várhatóan fedezi az igényeket. A díszítőlésekhez szükséges fűszerekből, rizsből, és egyéb kellekekből is lesz elegendő. Jelenleg ugyan sok helyütt hiányzik a bors, rövidesen azonban ebből is megérkezik az újabb importszállítmány. A bejéglikészítéshez kellő mennyiségű mákot és diót ígér a kereskedelem. A máktermés az idén jó volt, így az ára sem magasabb a tavalyinál. Dióból ugyan kevesebb termelt, mint az elmúlt évben, a minőség azonban jobb, mint tavaly.

Díj a Granvisusnak

Hazaértek az esztergomi Granvisus Látszerészeti Eszközök Gyárának szakemberei Frankfurtból, ahol átvették az 1984. évi Technológiai díjat. Az Editorial Office nemzetközi szervezet első alkalommal részesítette a rangos elismerésben a magyar vállalatot. A Granvisus a fejlődő országok segítéséért, a legkorszerűbb technológia bevezetéséért és alkalmazásáért, valamint kiemelkedő exporttevékenységéért kapta a díjat.

A zenei és drámai megvalósítás egysége

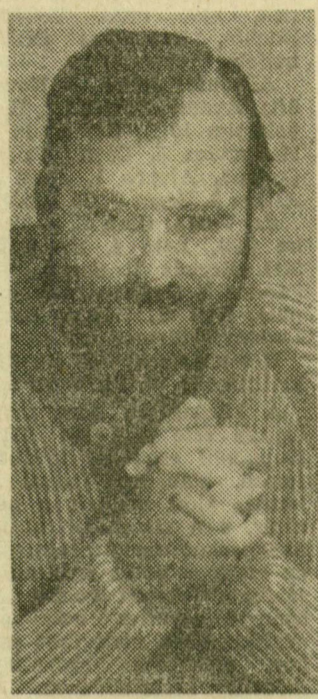
Beszélgetés Oberfrank Géza főzeneigazgatóval

— Túl az évad harmadán hogyan látja a főzeneigazgató operatársulatának munkáját?

— Az első nagy nekifutásunk Telemann volt. A türelmes Szokratész. Nemcsak magyarországi bemutató, hanem egy alig ismert mű feltámasztási kísérlete. Úgy érzem, a vállalkozás végül is sikeresnek tekinthető, s feltétlen pozitívuma, hogy ezzel a munkával nagy lépést tett a társulat — elsősorban a vendégrendező, Erkrath lelkiismeretes, inspiratív közreműködése folytán — a zenés színház megvalósulásához. A résztvevők színészi kvalitásainak gazdagodásán kívül erre utal az a tény is, hogy a darabot nemcsak az ingyencék tábora, de a nagyközönség jelentős része is szeretettel fogadta. Az eladott mennyiség szegedi, debreceni és fővárosi sikere oda hatott, hogy előadásunkat felveszi a televízió. A Nabucco felújítását Cser Miklós dirigálta, s erről az volt a benyomásom, hogy a vele járó munka kedvező visszhangot váltott ki a társulat egészében. Nem ismertem a régi előadást, nem tudom tehát ahhoz hasonlítani. A darabot viszont sokat dirigáltam Pesten, s az ottani tapasztalataim alapján úgy ítélem meg a szegedi előadást, hogy nagyon egységes, a kis színpadon artisztikusan elhelyezett produkció. A közönség kegyeibe fogadta. A már elismert, vezető művészek mellett a megszokotnál lényegesen magasabb színvonalúnak találtam Halászi Éva és Kenesey Gábor szereplését, sikeresen debütált Csongrádon Gurban János és Fekete Imre, s messze várakozáson felül mutatkozott be társulatunk új tagja, Szonda Éva is Fenena szerepében. Mind a Nabuccóban, mind az Alarcosbál most folvó előkészületei során erőteljes művészi segítőrsra lettem Cser Miklósban, úgy érzem, ideális partnerem lesz a zenés színházi elképzeléseim megvalósításában.

— Küszöbön az Alarcosbál premiere, komoly próbatétel. Oberfrank Géza nemcsak dirigálta, de rendezte is, mi több, újrarendítette a darabot.

— Ilyeténképpen ez az első nagyobb szabású szegedi megemlékezés. Mondhatni, karmesteri pályám kezdetétől foglalkoztat, hogy ne csak a szoroson vett hangzással történjek. Mindig úgy érzem, hogy egy-egy szerep megfejteséhez, a teljes darab föléréséhez, súlypontosításához a zenei és a drámai megvalósítás egységes szemlélete szükségeltetik, hiszen így avathatjuk színházzá az operaelőadást. Az évek során végigjártam különböző rendezőkkel az együttműködés lehetőségeinek változatos skáláját, a harmonikus munkakapcsolattól, a teljes egyetértéstől a kétségbeesett küzdelelig, tudom tehát, mire vállalkoztam. Pesten, az Operában, mind a Pillangókisasszonyt, mind a Toscát örökölt díszletekben rendeztem, s csupán a Pillangóznak tudtuk minimális kor-

rekciókat végrehajtani a jártékter kitágításával — peresze, a Toscához készen kapott, Oláh Gusztáv tervezte díszletekre nemigen panaszkozhattam, soha rosszabb megközelítést. Az Operett-színházban pedig, amolyan terven felüli stúdióelőadással, a díszletben levő kellekekből hoztuk ki a Figaro lakodalmát. A szegedi Alarcosbál annyiban több ezeknél, hogy nagyjából a főhivatású rendezőkkel azonos körülmények között dolgozhatom, kezdettől konzultálva a díszletek és jelmezek dolgában is. Nyugodtabban lélegzem tehát, az előkészületek jó lelkületben zajlanak. A társulat egy része feltétlenül, mások vitatkozva fogadják elképzeléseimet, ahogyan ez rendszeresen szokott volt lenni — a ren-

dező-karmester kikerülhetetlen gondja az ilyesmi, vállalnia kell az ütközéseket is, hogy koncepcióját érvényesíthesse.

— Egyszer azt mondta, hogy számára a rendezés tulajdonképpen a fordítással kezdődik.

— Természetesnek hiszem, hogy a minél teljesebb Alarcosbál-képek kialakításához új fordítással is hozzájáruljak. Ezen a területen nagyobb múltam van, fordítói tevékenységem szintén a zenei és drámai megvalósítás egységének igényéből fakad. Meggyőződésem, hogy az Alarcosbál régies, elavult fordításával nehezen tud azonosulni a mai közönség, magam nem annyira a nyelvezet modernizálását tartottam szem előtt, inkább a prozódia követelményeit. Ugyanakkor zavarnak olyan tévhitek is, miszerint az operaközönségnek ismernie kell a darab tartalmát ahhoz, hogy követni tudja a színpadi fejleményeket. Azt szeretném, ha „szűz füllel”, beavatatlanul sem okozna problémát a nézőtérben, mi történik a színpadon, sőt, azok is képesek legyenek azonosulni a szereplők gondolataival, érzelmeivel, akik most találkoznak először a darabbal. Úgy hiszem, jobbra a rossz fordítások miatt alakult ki olyasfajta közvélemény, hogy az opera értelmetlen műfaj, s az énekeseknek sem kell törődniük a szöveggel, elég, ha csak szépen énekelnek. Magam azon fáradozom, ne csak dalolják, értsék is azt a szerepet, amit a szerző kidolgozott Verdi operáit, az Alarcosbált, pénteken este mutatják be a Zenés Színházban.

N. I.

Magyar–szovjet gyermekgyógyászati együttműködés

Közös munkával újabb ismereteket szereztek a gyermekkori hörgőszűkület okairól és gyógyításáról a szabadsg-hegyi gyermekgyógyintézet és a Szovjetunió Akadémiai Gyermekgyógyászati Tudományos Kutató Intézetének szakemberei. Együttműködésük első eredményeként megállapították: a légzészavarokat és a krónikus köhögést hörgőfejlődési rendellenességek, főleg hörgőszűkület is okozhatják. A baktériumoknak jelentős szerepük van a krónikus hörghurut fenntartásában. A gyors agglutinációs — kicsapódásos — módszerrel azonosíthatják, a célzott antibiotikummal kezeléssel leköszölhetik a kórokozót.

A magyar és a szovjet szakorvosok vizsgálataik során bizonyították: szükséges, hogy utógondozásban részesítsék ezeket a betegeket, fizioterápiás eljárásokkal, légzőtornával, úszással, váladékoldó kezeléssel is megakadályozzák a hörghurut, hörgőszűkület ismétlődését. Ennek következményeként ugyanis a tüdőnyílgyacskák átszakadhatnak, a tüdő túlzottan légtartóvá válik, vagy a hörgők véglegesen eldugaszolódnak, lezárnak, a tüdő egyes területei légtelenség, ismétlődő tüdőgyulladás miatt szenvednek, fertőzéses szövődmények keletkezhetnek. Azok a csecsemők és gyermekek, akiket gondos gyógykezelésben részesítenek, az évek során, fokozatosan „kinőhetnek” a hörgőszűkület. A két intézet szakemberei sz-

rint nagyon fontos, hogy a nehezen lélegző gyermekek komplex vizsgálatban részesítsék, ily módon felismerjék ezt a betegséget, és ne asztmáknak kezeljék. Főleg a szívhibával született gyermekek kell gondosan vizsgálni, mivel tapasztalataik szerint bizonyos veleszületett szívhibák miatt a tüdőerek kitérülnek és összenyomják a közelükben levő hörgőket, azok szűkülésének következményeként pedig a tüdő károsodik. Ezt szívgyógyászati kezeléssel, korai szívműtéttel és váladékoldó terápiával igyekeznek megakadályozni. A tüdőgyógyászati kezeléssel gátolják a szívműtétek utáni szövődmények kialakulását is.

A budapesti intézet egyik fiatal gyermektüdőgyógyász főorvosa a moszkvai intézetben a napokban védi meg kandidátusi disszertációját, amely szintén ennek az együttműködésnek az eredménye.

Cipők, csizmák exportra

A Duna Cipőgyárnak a Hatvan melletti Kerekhasztra telepített gyáregységében közel 1 millió pár női cipőt és csizmát gyártanak az idén. A termékek felét a Szovjetunióba exportálják.

Csehszlovák játékvásár

Csehszlovákiában készült, mintegy 100-féle játékból, hangszerekből, valamint karácsonyfadíszekből és mesekönyvekből játékiállítás és vásár nyílt csütörtökön Budapesten a Csehszlovák Kulturális és Tájékoztató Központ Népköztársaság útjai kiállítótermében. A hatodik alkalommal megrendezett bemutatón először kínálnak hangszereket, köztük elektromos orgonát, szaxofont, szájharmonikát.

Új kedvezmény a vasúti előszállításban

Az elmúlt évek során általában 18—20 millió forint fuvardíj-kedvezményt adott a vasút. Ez mintegy 2,7 százaléka volt az adott időszak fuvardíj-bevételeinek. Az előszállításban természetesen csak azok a vállalatok vehettek, illetve vehetnek részt, amelyek nem szezonális cikkeket szállítanak, hanem követ, kavicsot, homokot, téglát, műtrágyát, kohóslakot, cementet, tüzfát. Ezeket és a hasonló

termékeket az év bármely szakában lehet fuvarozni, a tárolásra sem érzékenyek. Jövő januárban lép életbe az új előszállítási kedvezmény, amelynek lényege, hogy az említett árufelesek fuvaroztatói az év első három hónapjában tízszereskedő fuvardíj-kedvezményben részesülnek. Ezentúl nem kell külön előszállítási szerződést kötniük, továbbá az elszállított teljes mennyiség után jár a kedvezmény, s nem csak egy bizonyos érték fölött.

Összel azonban — amikor a mezőgazdasági termények és más szezonális cikkek fuvarozása ad nagy feladatot a vasútnak —, tíz százalékos felárat kell fizetni azoknak a vállalatoknak, amelyek kavicsot, téglát, műtrágyát és hasonló anyagokat akarnak a MÁV-val előszállíttatni.

Focikabaré...

December 3-án, hétfőn este 7 órakor rendezik meg az újszegedi Sportcsarnokban a Mit hoz a Mikulás? Focikabaré! című show-műsort. Főttemester: Végh Antal író. A műsorban többek között fellép Markos György, Nádas György, az Atléta trió, Nagy Bandó András, Péterdi

Pál, Farkasházy Tivadar, Szilágyi András, a Randori kaskadőr csoport, A Humoristák—Aranylábú SEHOL Old Boys rangadó szünetében könyv- és lemezdedikálás lesz. Jegyek előtérben a SZEOL AK klubhelyiségében (Bajcsy-Zsilinszky u. 14.) válthatók.

Honismereti konferencia

A középfokú tanintézetekben folyó honismereti munka feltételeit áttekintő, főbb tartalmi tapasztalatait összegző országos konferenciát rendez november 30. és december 2. között Szekszárdon a KISZ Központi Bizottsága a Hazafias Népfront Országos Tanácsával és a Művelődési Minisztériummal együttműködve. Immár negyedik alkalommal kerül sor hasonló eszmecsere-re, ezúttal az ország középfokú oktatási intézményeinek honismereti szakemberei, s a témával foglalkozó köznevelődési intézmények és múzeumok képviselőiben mintegy 200 diák és felnőtt vesz részt a tanácskozáson.

A konferencia fő témaköre: hazánk történelme az elmúlt négy évtizedben és az ifjúság. A tanácskozáson megvizsgálják hogyan lehet a honismereti gyűjtő, kutató, munka eszközeit, módszereit és eredményeit felhasználni az ifjúság közéleti aktivitásának alakításában. Emellett elemzik az utóbbi öt év honismereti tevékenységének tapasztalatait is. A konferencia plenáris ülésein hangzó előadások a hazafias, a nemzetköziség kérdéseivel, az ifjúság történelmszemléletével s fejlesztésének lehetőségeivel foglalkoznak.